Euroopa Liidu
Teataja

ET
C-seeria

C/2025/3473

16.7.2025

**Euroopa Regioonide Komitee resolutsioon järgmise mitmeaastase finantsraamistiku kohta**

**Artikli 46 lõike 3 punkt b**

(C/2025/3473)

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE (edaspidi „komitee“)

***ELi pikaajaline eelarve teelahkmel***

1. tervitab Euroopa Komisjoni kavatsust luua sihipärasem, poliitikapõhisem, lihtsam ja paindlikum eelarve, millel on suurem mõju, nagu on kirjeldatud teatises „Järgmise mitmeaastase finantsraamistiku koostamise tegevuskava“, ning kogu ELi hõlmava avaliku konsultatsiooni algatamist;

2. juhib tähelepanu sellele, et paljudes hiljutistes aruannetes (Letta, Draghi, Niinistö) on rõhutatud, et ELil on **tohutu investeeringute puudujääk seoses oma kasvavate eesmärkide saavutamisega**, alates tsiviil- ja kliimamuutustele vastupanu võimest, julgeolekust, kaitsealasest ja sõjalisest valmisolekust/valmidusest kuni vajaduseni taastada konkurentsivõime ning rakendada rohe- ja digieesmärke. Komitee rõhutab, et linnad ja piirkonnad mõistavad, kui määrava tähtsusega on nende roll konkurentsivõimelise ELi eesmärkide täitmises;

3. väidab kindlalt, et uued prioriteedid peavad tähendama uut rahastamist, arvestades, et ühtekuuluvuspoliitika vajadused, mida rahastatakse praegustest Euroopa programmidest, on jätkuvalt olemas ja et neid tuleks pidada prioriteetseks, ning kutsub **ELi** tungivalt üles **varustama end piisavate rahaliste vahenditega**, et saavutada oma väga olulised uued eesmärgid keerulises geopoliitilises kontekstis, seadmata ohtu oma pikaajalisi prioriteete ja aluslepingu eesmärke;

4. on veendunud, et ELi eelarvet tuleks üha enam rahastada **omavahendite tegevuskavas** [1] **kindlaks määratud uutest rahastamisallikatest**. Komitee nõuab, et nõukogu saavutaks viivitamata kokkuleppe komisjoni esitatud ettepanekute paketi suhtes;

5. nõuab erakordseid lisapingutusi avaliku sektori kulutuste kohandamiseks ELis. Eurooplased peavad selgelt tajuma, et nende ressursse hallatakse võimalikult efektiivselt ning et ELi institutsioonid on kokkuhoidlikud ja tõhusad. Seepärast tuleb enne tulude suurendamiseks mõeldud uutest lisavahenditest avalikult rääkimist näidata, et institutsioonid on kokkuhoidlikud;

***2027. aasta järgne mitmeaastane finantsraamistik, mis on loodud koos kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kui strateegiliste partneritega***

6. rõhutab, et 2027. aasta järgne mitmeaastane finantsraamistik peab kajastama **aktiivse subsidiaarsuse põhimõtet ja võtma arvesse paremat õigusloomet**. Komitee usub, et see võib olla **uue usalduskultuuri** väljendus, kus kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi peetakse ELi strateegilise tegevuskava elluviimisel usaldusväärseteks ja asendamatuteks partneriteks, kuna nad on eriti hästi kursis kohalike investeerimisvajadustega;

7. on seetõttu vastu igale otsesele või kaudsele tsentraliseerimismeetmele ühtekuuluvuspoliitikas ning on valmis kaaluma kõiki õiguslikke vahendeid eelkõige protokolli nr 2 (subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtte kohaldamise kohta) ja ELi toimimise lepingu artikli 263 alusel, et blokeerida kõik sellised katsed. Komitee soovitab 2027. aasta järgses raamistikus luua rohkem õiguslikke tagatisi, et kindlustada suurem detsentraliseerimine ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ulatuslik kaasamine otsustusprotsessidesse. Komitee toetab seega komisjoni avalikku pühendumust sellele, et ELi prioriteedid tuleb kindlaks määrata ja ellu viia koos liikmesriikide ja piirkondadega, kes kujundavad investeeringuid kohapeal. Eelkõige peavad komisjon, liikmesriik ja piirkond selle ühtse riikliku kava üle läbirääkimisi pidama. Taaste- ja vastupidavusrahastust saadud kogemused näitavad, et keskne planeerimine tugevdab protsesside jäikust, tekitab eesmärke väljaspool piirkondlikke vajadusi ja muudab võimatuks vahendite ümberpaigutamise teisejärgulistelt tegevussuundadelt edukatele tegevussuundadele;

[1] Institutsioonidevaheline Kokkulepe Euroopa parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni vahel, mis käsitleb eelarvedistsipliini, eelarvealast koostööd ning usaldusväärset finantsjuhtimist, samuti uusi omavahendeid, sealhulgas uute omavahendite kasutuselevõtmise suunas liikumise tegevuskava Institutsioonidevaheline Kokkulepe, 16. detsember 2020, Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni vahel, mis käsitleb eelarvedistsipliini, eelarvealast koostööd ning usaldusväärset finantsjuhtimist, samuti uusi omavahendeid, sealhulgas uute omavahendite kasutuselevõtmise suunas liikumise tegevuskava (ELT L 433 I, 22.12.2020, lk 28).

8. rõhutab, et **partnerluse põhimõtte täielik ja nõuetekohane järgimine** nõuab rakendamist paralleelselt kolmel tasandil: horisontaalsel tasandil (kaasates kõiki asjaomaseid programmi partnereid, sh kodanikuühiskonna ja sotsiaalmajanduse sidusrühmasid), vertikaalsel tasandil (tõelise mitmetasandilise valitsemise kaudu, tagades kõigi valitsemistasandite, eelkõige kohalike ja piirkondlike omavalitsuste aktiivse osaluse) ja territoriaalselt (sidusa koordineerimise ja sünergia kaudu kõigi ELi programmide vahel, mis tegutsevad samas piirkonnas, vältides kapseldumist ja edendades integreeritud territoriaalset arengut;

9. tunneb muret selle pärast, et tuginemine konkurentsivõime koordineerimise töövahendile või Euroopa poolaasta protsessile **kui juhtmehhanismidele ELi prioriteetide sidumiseks ELi eelarvega** võib tuua kaasa edasise tsentraliseerimise ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kõrvalejätmise, mis õõnestaks kohalikku isevastutust ja seega ka rakendamise kvaliteeti. Komitee kordab oma varasemates arvamustes esitatud üleskutset koostada käitumisjuhend kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaasamiseks Euroopa poolaasta raames. Euroopa poolaasta peaks muutuma läbipaistvamaks, kaasavamaks ja demokraatlikumaks, kaasates kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi;

10. kinnitab veel kord oma seisukohta, et komitee varasemates arvamustes ([2]) määratletud **Euroopa partnerluspakt** peaks olema siduv ja kasulik strateegiline vahend, et tagada partnerluspõhimõtte tõhus rakendamine ja luua koostoime ELi poliitika ja ELi finantstegevuse vahel;

11. palub **komisjonil sõnaselgelt tunnistada kohalike ja piirkondlike omavalitsuste iseärasusi**. Nad on midagi palju enamat kui pelgalt sidusrühmad või ELi rahalistest vahenditest kasusaajad. Samuti tuleb tunnistada, et Euroopa territoriaalne koostöö väljendab Euroopa lisaväärtust kõige paremini ja seda tuleks järgmises mitmeaastases finantsraamistikus tugevdada ([3]). Kohalike ja piirkondlike omavalitsuste tunnistamata jätmine takistab nende suutlikkust anda tõhus panus ELi eesmärkide saavutamisse. Just geograafiliselt ja majanduslikult ebasoodsas olukorras olevatel ja kahaneva rahvastikuga piirkondadel puuduvad väga sageli vahendid ja/või haldussuutlikkus kõnealuste eesmärkide saavutamiseks;

12. on seisukohal, et pädevaid kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi tuleb finantsmääruses selgesõnaliselt tunnustada ning nad tuleb süstemaatiliselt kaasata kõigi territoriaalse mõõtmega ELi fondide, sealhulgas otsese eelarve täitmise alla kuuluvate fondide kavandamisse, rakendamisse ja järelevalvesse ([4]);

13. rõhutab, et põhiküsimuseks **jäävad mitmeaastasesse finantsraamistikku kuuluvate erinevate mitmeaastaste rahastamisprogrammide ülesehituse ja elluviimise mehhanismid**. Komitee on seisukohal, et kõikide juhtimisvormide alla kuuluvate programmide arvu ei tohiks eelnevalt kunstlikult kindlaks määrata, vaid neid tuleks pigem arendada vastavalt asjakohasele poliitilisele kontekstile ja optimaalsele territoriaalsele tasandile, vältides samal ajal programmide ja eelarvealgatuste rohkust;

14. nõustub **vajadusega programme konsolideerida, kui see vähendab tõhusalt kattuvusi** ja aitab kaasa tõelisele lihtsustamisele, sealhulgas aruandlusnõuete osas lähtudes toetusesaajate vajadustest ja suutlikkusest;

15. on veendunud, et järgmine mitmeaastane finantsraamistik peaks veelgi hõlbustama **mitmeaastaste programmide kombineerimist, koordineerimist ja vastastikust täiendavust ning piirkondlike, riiklike ja ELi poliitikavaldkondade ja rahastamisallikate koostoimet**, et suurendada ELi rahalise toetuse üldist mõju ja sidusust;

16. rõhutab, et mitmeaastase finantsraamistikuga ei tohi toetada projekte ega meetmeid, mis on vastuolus liidu kliima- ja keskkonnaeesmärkide või pikaajaliste poliitiliste eesmärkidega, nagu kliimaneutraalsus 2050. aastaks, ning nõuab tugevaid kaitsemeetmeid, et tagada kõigi rahastamisvahendite sidusus;

([2]) COTER-VII/030 „Ühtekuuluvuspoliitika tulevik pärast 2027. aastat“, raportöörid: Emil Boc (RO/EPP) ja Alves Vasco Cordeiro (PT/PES). Vastu võetud täiskogu 29. novembri 2023. aasta istungjärgul (ELT C, C/2024/1041, 9.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1041/oj) ja COTER-VII/41 „ELi eelarve ja kohapõhised poliitikameetmed: ettepanekud 2027. aasta järgse mitmeaastase finantsraamistiku uute kavandamis- ja rakendamismehhanismide kohta“, raportöör: Marie-Antoinette Maupertuis (FR/EA). Vastu võetud täiskogu 19. novembri 2024. aasta istungjärgul (ELT C, C/2025/279, 24.1.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/279/oj).

([3]) Vt arvamuse COTER-VII/040 punkt 52 (ELT C, C/2025/285, 24.1.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/285/oj).

([4]) COTER-VII/041 „ELi eelarve ja kohapõhised poliitikameetmed: ettepanekud 2027. aasta järgse mitmeaastase finantsraamistiku uute kavandamis- ja rakendamismehhanismide kohta“. raportöör: Marie-Antoinette Maupertuis (FR/EA). Vastu võetud täiskogu 19. novembri 2024. aasta istungjärgul (ELT C, C/2025/279, 24.1.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/279/oj).

17. märgib, et fondide suhtes kohaldatavate eeskirjade ühtlustamine **ühtse raamistiku alusel võib olla kasulik, olenemata fondide arvust, tingimusel, et selline ühtlustamine ei kahjusta tulevase ühtekuuluvuspoliitika mitmetasandilist valitsemist**;

18. juhib tähelepanu sellele, et **edasiarendatud ja tulemustele keskenduva lähenemisviisi rakendamine järgmises mitmeaastases finantsraamistikus** nõuab kindlat, tõendipõhist ja mõjule orienteeritud poliitiliste otsuste tegemist, mida toetab parem andmete kogumine, analüüs ja hindamine Euroopa, riiklikul ja piirkondlikul tasandil, et tagada territoriaalse mitmekesisuse kajastamine investeerimiseesmärkides ja hindamisnäitajates, samuti tulevikusuundade strateegilise analüüsi integreerimist ja dünaamiliste kohapõhiste innovatsiooni ökosüsteemide edendamist programmitöös. Komitee rõhutab, et kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi ei tohi võtta vastutusele riiklike eesmärkide saavutamata jätmise eest, eelkõige juhul, kui neil puuduvad tulemuste mõjutamiseks vajalikud teadmised, vahendid või otsustuspädevus;

19. hoiatab lähenemisviisi eest, mille kohaselt **ELi eelarve täitmise kiirendamine** on peamine eesmärk. Komitee peab kahetsusväärseks territoriaalset mõõdet mitte arvestavate tsentraalselt hallatavate mitmeaastaste finantsprogrammide osakaalu järsku suurenemist mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 raames. Ta rõhutab asjaolu, et programmitöö perioodide lõpuks ei ole eelarve jagatud täitmisel hallatavate fondide ja otsese eelarve täitmise alla kuuluvate fondide vahel märkimisväärseid erinevusi, hoolimata asjaolust, et eelarve jagatud täitmise alla kuuluvatel fondidel on erinev eelarve täitmise ajakava;

20. on seisukohal, et järgmises mitmeaastases finantsraamistikus tuleks hinnata ja määratleda õiged **vahendid ja stiimulid erakapitali ligimeelitamiseks, avaliku ja erasektori partnerluste arendamiseks ning avaliku ja erasektori vahelise koostöö ergutamiseks, et võimendada ELi poolset rahastamist poliitiliste eesmärkide saavutamiseks**. Komitee kutsub komisjoni üles esitama põhjaliku hinnangu seni rakendatud eri liiki segarahastamismehhanismide kohta, võttes eelkõige arvesse nende kättesaadavust ja mõju igat liiki kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele;

***Uus mitmeaastane finantsraamistik, mis tugineb kohapõhiseid aspekte arvestavatel valdkondadevahelistel põhimõtetel***

21. väljendab heameelt **valdkondadevaheliste põhimõtete kehtestamise üle**. Need on integreeritud **kõikidesse** praeguse mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 **fondidesse** (kliima, elurikkus, sooline võrdõiguslikkus, kestliku arengu eesmärgid). Komitee on siiski veendunud, et nende põhimõtete mõju eri geograafilistele piirkondadele saab veelgi paremini mõõta. Komitee nõuab põhimõtte „ei kahjusta oluliselt“ jätkamist ja selgete meetmete kehtestamist, et avastada ja ennetada rohepesu tavasid ELi rahastamisprogrammide rakendamisel;

22. juhib tähelepanu sellele, et ELi lepingu artikli 3 kohaselt on majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus üks ELi põhieesmärke. Ta rõhutab asjaolu, et kuigi komisjon on lülitanud avalikku arutellu **ühtekuuluvuse mittekahjustamise** põhimõtte, ei ole ta seda seni rakendanud. Komitee kutsub komisjoni üles kasutama 2027. aasta järgsete mitmeaastaste rahastamisprogrammide kavandamisel ja rakendamisel süstemaatiliselt territoriaalse mõju hindamist ja maapiirkondadele avalduva mõju hindamist ning süvalaiendama valdkondadevahelisi põhimõtteid nagu sooline võrdõiguslikkus ja diskrimineerimiskeeld;

23. toetab komisjoni seisukohta, et ühtegi eurot ei tohiks kulutada tegevustele, mille puhul ei ole tagatud **õigusriigi põhimõtted või ELi finantshuvide kaitse**. Komitee nõuab õigusriigi tingimuslikkuse määruse (määrus (EL, Euratom) 2020/2092 ([5])) ja eelkõige selle artikli 5 lõike 2 ranget rakendamist. Selles nõutakse, et liikmesriikide ametiasutused jätkaksid selliste programmide rakendamist, mida mõjutab ELi rahastamise peatamine, kaitstes seeläbi lõplikke abisaajaid piirkondlikul ja kohalikul tasandil. Komitee rõhutab sellega seoses, et õigusriigi põhimõtete ja ELi finantshuvide kaitsmine on tegelikult ühe mündi kaks külge, nii et mida kõrgemad on liikmesriikide demokraatlikud standardid, seda rohkem on tagatud ELi finantshuvide kaitse;

***2027. aasta järgse mitmeaastase finantsraamistiku paindlikkus***

24. jagab komisjoni üldist hinnangut, et **ELi eelarve peab olema paindlikum, et reageerida** kiiremini ettenägematutele sündmustele ja muutuvatele poliitilistele prioriteetidele. Komitee rõhutab siiski, et suurem paindlikkus peab käima käsikäes läbipaistvuse, vastutuse ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste varajase kaasamisega, et tagada meetmete territoriaalse tasakaalu säilimine;

([5]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL, Euratom) 2020/2092, 16. detsember 2020, mis käsitleb üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks (ELT L 433 I, 22.12.2020, lk 1).

25. nõustub, et praegused programmisisesed paindlikkusmehhanismid nii mitmeaastase finantsraamistiku määruse kui ka iga mitmeaastase programmi tasandil (kui see on asjakohane) tuleb läbi vaadata;

26. teeb seetõttu ettepaneku, et mitmeaastase finantsraamistiku määrusesse lisataks algusest peale **palju suurem hädaabifond ja üldine paindlikkusreservi pakett**, et reageerida ettenägematutele šokkidele ja esilekerkivatele probleemidele. Seejuures rõhutab komitee, et ühtekuuluvuspoliitikas tuleb jätkuvalt keskenduda ühtekuuluvuspoliitika pikaajalistele arengueesmärkidele ja seda ei tohi kasutada kriisiohjevahendina;

27. rõhutab, et **olemasolevaid poliitikavaldkondi, nagu ühtekuuluvus ja põllumajandus, ning vahendeid** ei tohiks kasutada **kohandusmuutujana** ootamatutele šokkidele ja uutele väljakutsetele reageerimiseks, **nagu see on praegu**. See kahjustab nende aluslepingul põhinevate eesmärkide saavutamist ja regulatiivset stabiilsust korraldusasutuste ja toetusesaajate kahjuks;

28. nõustub, et geopoliitilist konteksti silmas pidades on vaja leida uus tasakaal **paindlikkuse ja stabiilsuse vahel mitmeaastases finantsraamistikus**. Komitee on avatud uuenduslikele lahendustele, tingimusel et säilitatakse pikaajalisi investeeringuid ja eesmärke toetavad programmid ning nende suhtes ei kohaldata korduvaid seadusandlikke muudatusi ega otstarbe muutmist;

***Üheskoos kestliku tuleviku kujundamine: ühtekuuluvus konkurentsivõimelise ja kaasava Euroopa nimel*** ([6])

29. nõuab, et ELi 2027. aasta järgses mitmeaastases finantsraamistikus **jääks ühtekuuluvuspoliitika ELi kasvu mudeli üheks tugisambaks** ja kõigi piirkondade keskseks pikaajaliseks detsentraliseeritud investeerimispoliitikaks, millele eraldatakse suuremad rahalised vahendid kui praeguse mitmeaastase finantsraamistiku ajal. Komitee rõhutab, et ühtekuuluvuspoliitika prioriteedid on alati olnud kooskõlas ELI üldiste prioriteetidega. Ta kordab oma varasemaid soovitusi ühtekuuluvuspoliitika tervikliku reformi kohta, et tugevdada selle tulevikku vaatavat rolli, seadmata kahtluse alla aluspõhimõtteid. Komitee toonitab, et ühtekuuluvuspoliitika teostamist reguleerib juba nüüd väga keerukas täiteraamistik, ja usub, et tulemuspõhist lähenemist, milles edendatakse ühiskondlikku innovatsiooni ja kestlikku progressi, võib veelgi tugevdada, et muuta poliitika asjakohasemaks, tõhusamaks ja mõjusamaks, kombineerides territoriaalse mõõtme suurema fookusega tulemustele ([7]);

30. rõhutab asjaolu, et teised suured ülemaailmsed osalejad on hiljuti võtnud vastu **ulatusliku kohapõhise poliitika, et tugevdada oma tööstust**. Komitee leiab, et Euroopa Komisjon peaks tuginema OECD hiljutistele algatustele kohapõhise tulevikupoliitika ja OECD nõukogu soovituse kohta seoses tõhusate avaliku sektori investeeringutega eri valitsemistasanditel ([8]), et töötada välja ELi suunised kõigi valitsustasandite avaliku sektori investeeringute kohta, tagada tõhus detsentraliseerimine ja koostada suunised tõhusa kohapõhise ja tulevikukindla rahastamise kohta;

31. peab vajalikuks keskenduda mitmeaastases finantsraamistikus ja ühise poliitika rahastamisvahendites valdkondadele, kus on võimalik luua suurt Euroopa lisaväärtust. Seejuures juhib komitee tähelepanu asjaolule, et piiriülesed, riikidevahelised ja piirkondadevahelised koostööprogrammid on Euroopa lisaväärtuse loomisel eriti olulised;

32. rõhutab vajadust suurendada jõupingutusi **kohapõhiste teaduse ja innovatsiooni ökosüsteemide arendamiseks**, et aidata kõrvaldada täielikult innovatsiooni erinevused ja kaotada innovatsioonilõhe nii Euroopas sees kui ka ELi ja USA ning ELi ja Hiina ja teiste arenevate piirkondade vahel. Vaja on diferentseeritud lähenemisviisi vastavalt iga piirkonna vajadustele, seejuures tuleb pakkuda toetust tipptasemele ja struktuurilist toetust. Tähtis on säilitada end tõestanud konkurentsipõhine menetlus, mis lähtub tipptaseme põhimõttest ELi teadustöö rahastamisel. Komitee rõhutab, et ELi pikaajalisest eelarvest tuleb teha investeeringuid arukatesse programmidesse, mille eesmärk on toetada kohalikku ja piirkondlikku majandust, mis põhineb piirkondadevahelistel tööstuslikel väärtusahelatel ja tugevdatud piirkondlikel innovatsiooni ökosüsteemidel. Komitee juhib sellega seoses tähelepanu sellele, et nutika spetsialiseerumise strateegiad (S3 ja S4) on võimsaks tõukejõuks kohalike ja piirkondlike innovatsiooni ökosüsteemide tipptaseme saavutamisel. Teadusuuringute ja innovatsiooni toetamise strateegilisel kavandamisel Euroopas tuleb luua rohkem tõhusaid seoseid nende strateegiatega. Komitee rõhutab vajadust sihtotstarbelise toetuse järele, tagamaks turu laienemise ja peamiste progressi võimaldavate tehnoloogiate – nagu puhta tehnoloogia toodete ja ringmajanduses innovatiivsete materjalide – kasutuselevõtu;

([6]) Ühtekuuluvuspoliitika tuleviku kõrgetasemelise töörühma aruanne, https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/c6e97287-cee3-11ee-b9d9-01aa75ed71a1/language-et.

([7]) COTER-VII/40 „Uuendatud 2027. aasta järgne ühtekuuluvuspoliitika, milles ei jäeta kedagi kõrvale“, raportöörid: Emil Boc (RO/EPP) ja Vasco Alves Cordeiro (PT/PES).Vastu võetud täiskogu 20. novembri 2024. aasta istungjärgul.

([8]) https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0402.

33. tuletab meelde, et jätkuvalt on vaja tugevaid ja kaugeleulatuvaid ELi vahendeid, sealhulgas kliimameetmete sotsiaalfondi, programmi LIFE ja ühinemiseelse abi programme osana tulevikku suunatud mitmeaastasest finantsraamistikust, et jätkata liikumist kliimaneutraalsuse suunas 2050. aastaks. Samal ajal tuleb tagada, et kõik kodanikud, ettevõtjad ja territooriumid saavad üleminekul piisavat abi;

34. rõhutab ka teadusuuringute ja innovatsiooni keskset rolli Euroopa konkurentsivõime suurendamisel, nagu on järjepidevalt näidanud teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammid nelja aastakümne jooksul. Komitee **kutsub üles looma eraldiseisva 10. raamprogrammi, millel oleks suurem eelarve ja toetus piirkondlikele ökosüsteemidele**, seades prioriteediks Euroopa teadusruumi väljakujundamise teadusruumi keskuste jätkuva arendamise, teadlaste vaba liikumise ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste struktureeritud kaasamise kaudu teadusruumi juhtimisse, eelkõige Euroopa teadusruumi foorumi kaudu. Komitee pooldab innovatsiooni ja piiriülese koostöö edendamist, järgides nutika spetsialiseerumise põhimõtet (S3) ja selle koostoimet muude ELi fondidega;

35. toetab Euroopa Parlamendi üleskutset ([9]) parandada märkimisväärselt ELi missioonide (nagu kliimaneutraalsete ja arukate linnade missioon) ülesehitust ja rakendamist. Komitee toonitab, et praeguses strateegias ei ole murranguliste ja alt üles suunatud teadus- ja innovatsiooniideede soodustamine piisava tähelepanu all. ELi missioonid tuleb ümber suunata nii, et stimuleerida loovust, katsetamist ja uuenduslikke teadusuuringuid, mis tegelevad ühiskonna kiireloomuliste probleemidega. ELi missioonide edu võti on kohalike ja piirkondlike omavalitsuste aktiivne kaasamine, arvestades viimaste rolli kohapõhiste lahenduste rakendamisel ja kohalike sidusrühmade kaasamisel. Keskenduda tuleb praktilistele ja mõõdetavatele tulemustele, sest need algatused võivad suunata süsteemseid muutusi ja samal ajal tugevdada ELi ülemaailmset konkurentsivõimet;

36. nõuab, et Euroopa konkurentsivõime fondi kui ELi järgmise eelarve olulise elemendi loomisel kaasataks piirkonnad fondi kavandamisse ja haldamisse, sest piirkondlikud omavalitsused on suure juhtimissuutlikkusega tõelised projektide suunajad ja loovad lisaväärtust;

37. juhib tähelepanu sellele, et kõik ELi piirkonnad on **kolmiküleminekus,** (roheline, digitaalne ja demograafiline). Komitee on veendunud, et järgmine mitmeaastane finantsraamistik peab põhinema **integreeritud ja terviklikul õiglase ülemineku strateegial**, mis on kohandatud iga piirkonna vajadustele ja konkreetsetele oludele ning mida rahastatakse piisavalt. Ta rõhutab nende üleminekute asümmeetrilist mõju riigi tasandist madalamal tasandil ning nõuab kohandatud ja täiendavat toetust, eelkõige nendes piirkondades ja linnades, mis sõltuvad energiamahukatest tööstusharudest, nagu autotööstus, ja piirkondades kus esineb märkimisväärseid üleminekuprobleeme. Komitee rõhutab vajadust anda kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele piisavad vahendid üleminekute rakendamiseks kohapeal;

38. on veendunud, et ELi eelarve võib anda lisaväärtust puhtale energiale ülemineku täieliku ettevõtluspotentsiaali ja tööturu eeliste ärakasutamiseks, tegeledes selliste küsimustega nagu **oskuste arendamine (suunatud ümber- ja täiendusõpe), elukestev õpe ja kvaliteetsed töökohad**. Komitee rõhutab asjaolu, et mitmed ELi piirkonnad seisavad silmitsi **demograafiliste probleemidega**, nagu tööjõu vananemine, ajude äravool ja rahvastiku vähenemine, ning toetab Letta aruandes esitatud nö paigalejäämise vabaduse ettepanekut, mille kohaselt tuleb suurendada investeeringuid avalikesse teenustesse, et toetada kõigi heaolu. Komitee juhib tähelepanu ka tugevate piiriülese koostöö programmide asendamatule väärtusele nende probleemide lahendamisel piirialadel;

39. nõuab, et Euroopa Komisjon tunnistaks **ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP)** riiklike kavade puudusi, mis on toonud kaasa väiksema piirkondliku fookuse, territoriaalsete erinevustega kohanemise võime vähenemise ning väiksema paindlikkuse ettenägematutele kriisidele ja sündmustele reageerimisel. Komitee nõuab kindlalt 2027. aasta järgset põllumajandustootjatele keskenduvat, detsentraliseeritud ja kestlikku ÜPPd, mis põhineb toiduga kindlustatuse ja maaelu arengu piirkondlikel strateegiatel koos tõhusate keskkonna- ja sotsiaalsete tingimustega, võimaldades samal ajal kõigil tootjatel saada oma töö eest õiglast tasu. Komitee nõuab, et säiliks seos ühise põllumajanduspoliitika esimese ja teise samba vahel, et säilitada üldine järjepidevus;

40. kinnitab veel kord, et mitmetasandilise valitsemise ja partnerluse põhimõtteid tuleks järgida ka **varjupaiga, rände, integratsiooni ja sisejulgeolekuga** seotud meetmete puhul. Ta on veendunud, et vahendeid ELi välispiiride ja piirialade turvalisemaks muutmiseks tuleks suurendada, ning nõuab kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele suuremat rolli **Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondis (AMIF)**, mille eesmärk peaks olema tegeleda rändega seotud väljakutsetega

([9]) Euroopa Parlamendi 11. märtsi 2025. aasta raport programmi „Euroopa horisont“ rakendamise hindamise kohta, pidades silmas selle vahehindamist ja soovitusi 10. teadusuuringute raamprogrammi jaoks (2024/2109(INI)).

ja toetada kolmandate riikide kodanike integreerimist tulemuslike jõupingutustega, mis on kohandatud kohalikele vajadustele, sealhulgas vajaduse korral kriisidele reageerimise osas. Komitee nõuab, et kohalike ja piirkondlike omavalitsustega konsulteeritaks temaatilise rahastu prioriteetide ja meetmete kindlaksmääramisel, eelkõige nende puhul, mida haldab Euroopa Komisjon, kavandades kohalike ja piirkondlike omavalitsuste toetamist kolmandate riikide kodanike integreerimisel;

41. rõhutab, et äärmiselt oluline on ELi rahaline abi **kandidaatriikide ja potentsiaalsete kandidaatriikide kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele** nende haldussuutlikkuse suurendamiseks ning üldisemalt on tähtsad ka vahendid, millega toetatakse **detsentraliseeritud koostööd** ELi välistegevuses;

42. nõuab, et ühtekuuluvuspoliitika kui mitmeaastase finantsraamistiku lahutamatu osa toetuks kindlalt kohapõhisele mitmetasandilisele valitsemisele, mis põhineb eelarve jagatud täitmise ja partnerluse põhimõtetel. Kuigi komitee toetab komisjoni pingutusi piirkondliku kaasatuse tugevdamiseks riiklike ja piirkondlike partnerluskavade kaudu, tuleb õppida puudustest muude hiljutiste vahendite puhul: näitena võib tuua taaste- ja vastupidavusrahastu ning Brexitiga kohanemise reservi, millest piirkondlikud omavalitsused olid suures osas välja jäetud. Piirkondliku osaluse tagamine on oluline isevastutuse, tõhususe ja territoriaalse mõju suurendamiseks;

***Liitude loomine sarnaselt meelestatud institutsioonidega ja läbipaistva otsustusprotsessi nõudmine***

43. kutsub Euroopa Ülemkogu ja nõukogu erinevaid koosseise tungivalt üles alustama struktureeritud ja läbipaistvat dialoogi kohalike ja piirkondlike omavalitsustega enne järgmist mitmeaastast finantsraamistikku puudutavate läbirääkimiste algust. Seejuures tuleb täiel määral kasutada ära Euroopa Regioonide Komiteed kui kohalike ja piirkondlike omavalitsuste institutsioonilist esindajat ja mitmetasandilise valitsemise vahendajat;

44. rõhutab, et piiriülene, riikidevaheline ja piirkondadevaheline koostöö on üks Euroopa integratsiooni nurgakivi, mistõttu tuleks sellele pöörata vähemalt sama suurt tähelepanu kui praegu ning tagada piisav paindlikkus selle rakendamisel;

45. kohustub toetama tõhustatud koostööd Euroopa Parlamendiga tema korduvates jõupingutustes muuta läbirääkimised läbipaistvamaks ja kaasavamaks;

46. juhib tähelepanu ühtekuuluvuspoliitika alliansi 2024. aasta märtsi ühisele üleskutsele „Uuendatud 2027. aasta järgne ühtekuuluvuspoliitika, milles ei jäeta kedagi kõrvale“ ning kutsub üldsust, ametiühinguid, ettevõtjaid ning valitsusväliseid ja kodanikuühiskonna organisatsioone üles sellele alla kirjutama, et ühiselt tagada 2027. aasta järgne mitmeaastane finantsraamistik, milles ei jäeta kedagi kõrvale ([10]);

47. teeb komitee presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon Euroopa Komisjonile, Euroopa Parlamendile, ELi nõukogu eesistujariikidele Poolale ja Taanile ning Euroopa Ülemkogu eesistujale.

Brüssel, 15. mai 2025

*Euroopa Regioonide Komitee*
*president*
Kata TÜTTŐ

([10]) https://dyn.cor.europa.eu/EuroPCom2024registration/.